

CSOMA ATTILA

A Hunnia Csónakázó Egyesület Dunakeszin

Az itt élő emberek évezredek óta szoros kapcsolatban álltak a vízzel. A bronzkorban cölöpökre épített házakban laktak és halásztak, a római időkben kikötőt, erődöt építettek a Duna partján és átkelőnek használták a helyet. A középkorban vízimalmairól és halastavairól volt híres a település, míg a XIX. században a paradicsomtermelő dunakesziek hajóval szállították termékeiket a pesti piacokra. Komoly változás állt be azonban a település és a folyó viszonyában az 1880-as esztendőben, amikor a Fővárosi Vízművek területe majdnem teljes hosszában elszigetelte a települést a folyótól. A part inntól kezdve kettős funkciót betöltve, egyrészt vízelőhelyként, másrészt pedig ártérként szolgált a főváros kiszolgálására, így nem épülhetett ki egy olyan gátrendszer, amely a dualizmus korában annyi Duna-menti települést (Győr, Komárom, Vác) hozott közel a folyóhoz, és tette azt a település életének szerves részévé. Partjaink ezzel javarészt kihasználatlanok maradtak, és a rév-átkelés, a szórványos halászat és a jégkitermelésen kívül nem történt más a Dunán. Egészen a XX. század elejéig ez volt a helyzet, amikor egy evezős egylet meghonosította a sportot Dunakeszi partjain is.

Az evezést 1860 óta űzik Magyarországon sportként, ekkor alakult meg ugyanis a fővárosban a Budapesti Hajós-egylet. Ez ugyan 1867-ben feloszlott, de a dualizmus korában rendre alakultak az egyletek elsősorban a fővárosban, és a példát csakhamar követték Pozsonyban, Győrött, Szegeden és Temesváron is. A pestiek közül kiemelkedett az 1865-ben zászlót bontó Nemzeti Hajós Egylet, a Hunnia Csónakázó Egyesület (1882), és a Neptun (1884).¹

A Hunniát olyan pesti aranyifjak alapították, akiknél az ember értékét az határozta meg, hogy hány lovagias ügye volt, illetve hányszor kellett becsülete védelmében síkra szállnia. Vezetőjük Lisznyai Damó Tihamér (1856-1924) volt, kinek Molnár utcai legénylakásán gyakran összejöttek, hogy a világ dolgairól társalogjanak. Damó érezte, hogy a szerte kalandozó fiatalokat össze kellene fogni, ezért felkereste Oheroly János tornász mestert, kinek termébe rendszeres testgyakorlásra hívta barátait. A mesternek azonban a Ferenc József-híd lábánál, a Vámház mellett volt egy csónakdája is. A fiatalokat jobban vonzotta a friss dunai levegő a tornaszoba zártágánál, és csakhamar az egész társaság leszokott a rakpartra. Az új sport annyira megtetszett nekik, hogy a baráti társaság 1882-ben 100 fővel Budapesti Csónakázó Egyesület néven hivatalos egyletté alakult. Területet béreltek a Vámháztól az általuk eddig használt csónakda mellett, a csónakokat pedig Angliából rendelték.²

A piros-kék színeket viselő egyesület csakhamar válaszut elé érkezett. El kellett ugyanis dönteniük, hogy a „dalladzás” vagy a „szigorú rekordevezés” útján induljanak el, vagyis a kellemes időtöltést vagy a sportot állítsák e tevékenységük fókuszába. A legenda szerint a kérdés egy evezős versenyen dőlt el, ahol az egyesület négyesének kormányosa látván, hogy messze lemaradtak a mezőnytől, „Megállj, partra!” vezényszóval terelte ki a pálya közepéről a fehér asztal mellé egységét. Ezzel köthető össze az egyesület nevének a változása is, ugyanis a kormányos a súlyos vereség fölött búslakodva a következő

sorokat idézte két pohár között az első magyar operából, a Béla futásából³: „*Hunnia nyög eltiporva, Sírnak a búis magyarok*”. Ezzel az egyesület új neve, Hunnia Csónakázó Egyesület lett.

A Hunnia neve egybeforr a passzióból való evezéssel, jelmondatuk a „keveset, kedvesen, szelíden, szellemesen, bármikor, békés barátsággal” lett. Az 1890-es években az egyesület tevékenysége kibővült a vívással, a birkózással és a tenisszel is. Utóbbi az 1880-as években terjedt el Magyarországon és nagy népszerűségnek örvendett az evezős egyesületek körében, amelyek aktívan kivették a részüket a sportág népszerűsítéséből is. A Hunnia azonban megmaradt ezen kiegészítő sportágak esetében is a műkedvelői szinten. Bár az egyesület nem vett részt az evezős versenyeken, tagjai soha sem készültek az olimpiára és más világversenyekre, mégis komoly sporteremények fűződtek hozzájuk, elsősorban a túravezés területén. Ezek közül kiemelhetjük a Fekete tengeri levezést (1885), a Donau-escingen-Budapest túrát (1903), a Tisza (1905), a Maros és a Vág (1906) végigevezését.⁴

Az egyesület 1895-ben elköltöztött a Vámház alól és új parti házat nyitott a budai parton a Császárfürdő, a mai Császár Uszoda előtt. Ez egyben a túrák irányát is megváltoztatta. A Hunnia csónakjai egyre gyakrabban eveztek észak felé, és megkerülve a Szentendrei-szigetet, immár rendszeresen kikötöttek Horányban és a dunakeszi partokon is. A taglétszámban és anyagi erőben is erősödő evezősök idővel elhatározták, a budai bázis mellett egy új telepet is létesítenek. Rövid keresgélés után Dunakeszin akadt meg a szemük, ahol a székesfőváros és a Magyar Lovar Egylet segítségével területhez jutottak a rév mellett.

Kikötés Dunakeszi partjainál

A parton akkor még nem voltak házak, csupán a rév, a Révcsárda és Harcsa bácsi vízimalma állt annak a területnek a szomszédságában, amelyet a Hunnia birtokba vehetett. Az egyesület a dunakeszi telephelyét amolyan vasárnapi nyaralónak, egy csendes kis szigetnek szánta, hiszen az egyre zsúfoltabb főváros már kevésbé tudta biztosítani a pihenést. 1905-ben kezdődött az építkezés, amelynek elősegítésére a Hunnia az Országos Meteorológiai Intézettől kölcsönzött egy négy lóerős

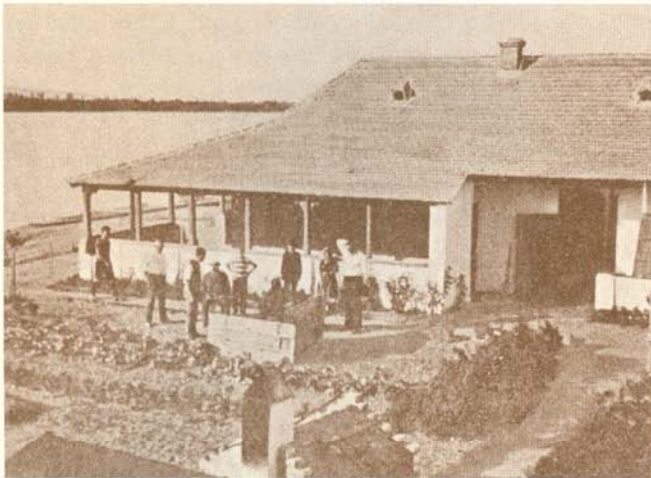
¹ A Pallas Nagy Lexikona, VI. kötet, Bp. 1894. 575.

² Siklóssy László: Képek a Hunnia ötvenéves múltjából. 1882-1930. Bp. 1932.

³ Az első magyar operát, Ruzitska József, Béla futása című művét 1822-ben mutatták be Kolozsváron.

⁴ Siklóssy L.: i.m.

Meteor kisgőzöst, amellyel az építkezési anyagot szállították. Az építők heti 2-3 alkalommal fordulva a szezon közepére máris lakhatóvá tették a nyaralót, és elkezdték a part kiépítését is. Utóbbihoz szakember segítségét is igénybe vették, egy szolnoki illetőségű nyugdíjas partépítőmester személyében, akit az egyesületi iratokban csak „Pestó bácsinak” emlegetnek.

A Hunnia telepe a vendégházzal

Elkészült a vendégház, amelyet tetőzetének jellege miatt az evezősök csak „pagodának” hívtak. Az épület egy éjszakázásra is alkalmas szobából, egy konyhából, és egy Dunára néző fedett teraszról állt. A háztól, amely egy kövekkel megerősített rakparton helyezkedett el, lépcsőn keresztül vezetett az út a mederbe. A nyaralóhoz egy kis kert is tartozott, benne sütőhely és padok álltak. A jó fekvésének köszönhetően kitűnő kilátást nyújtó parti pihenő rögtön a Hunnia tagjainak kedvelt tartózkodóhelye lett, és egy csapásra ismertté tette a partvidéket a túraevezősök körében.

A szezon március közepén kezdődött, és egészen késő ősziig tartott. Ebben a hét-nyolc hónapos időszakban nem múlt el úgy vasárnap, hogy néhány vagy akár tucatnyi hajó meg ne tette volna a 2,5-3 órás utat a Császárfürdőtől Dunakesziig. A rendszeres hétfégi kirándulásain kívül a Hunnia nagyobb ünnepeit is rendre itt tartotta. Ezek közé tartoztak a csónakkeresztelők és az újoncavatások. Utóbbi valóságos szertartás volt, amin az egyesület tagjai különféle maskarákat öltöttek magukra, miközben az újoncoknak különféle tréfás próbatételeken kellett átesniük.

Ebéd a vendégház tornácán

Újoncavatás 1921-ben

Az évad kiemelt eseménye volt az alagi szüret is, amin szintén részt vett az egész Hunnia. Ilyenkor egy helyi gazdával megállapodtak, és a maguk szedett szőlőt megvéve, azt hajóval a budai csónakházba szállították. Itt készítették és tették hordóba a mustot, a borból pedig egész évben gazdálkodhatott a mulatóságokra mindig kapható társulat. Az évadot is rendszeresen Keszin zárták egy disznótorral, amelyet az ünnepek előtti napokban tartottak.

Fürdőzés a „Pagoda” előtt 1930-ban

A két világháború között több egyesület is követte a fővárosiak példáját, és telepedett meg Dunakeszin. A húszas években (1924) alakult a Munkás Testedző Egyesület szervezésében a Gödi Fészek, 1932-ben létesült a Magyarság Fürdőtelepe, később pedig több üzem telepe is megnyitotta itt kapuját (bőrösök textilesek, stb.). Idővel a falubeliek is kialakították saját strandjukat. A közeli Kubik-gödörben Mogony János kapott italmérest, és nyitotta meg Strand Vendéglőjét, amelynek lugasos része kedvelt pihenőhelyül szolgált a fürdőzőknek.

A Hunnia megjelenésének jelentősége abban áll, hogy az evezősök letelepedésével újra élet költözött arra a Duna-partra, amelyet a Fővárosi Vízművek 1880-tól nagyrészt elzárt a község lakossága elől. Ez fontos momentum még akkor is, ha tudjuk, hogy ez a virágzás nem vált tartóssá.